

deportálásával, „mert különben igen elromlana a hangulat a kormánnyal szemben”⁴⁸.

Bakyyal és Endrével, két belügyminisztériumi csatlósával együttműködve, Jaross határozott erőfeszítéseket tett, hogy meghiúsítsa a kormányzó deportálásellenes terveit. Ez részben sikerült is neki; majdnem kizárólag az ő erőfeszítéseinek tulajdonítható, hogy a zsidótlanító osztatok július 8-án folytatták a deportálást, befejezték a Budapest körüli településekről származó zsidók bevagonírozását a békásmegyeri és a mo-nori vasútállomáson (lásd a 22. fejezetet). Veesenmayerral folytatott július 9-i titkos tárgyalásán Jaross dicsekedett is azzal, hogy meg tudja szegni a kormányzó parancsát. Azt is megígérte a Birodalom teljhatalmú megbízottjának, hogy nyélbe üti a budapesti zsidók maradéktalan deportálását. Azt tervezte, hogy az V. zóna nemrég kiűritett táboraiba koncentrálja és 30-40 000 főnként szakaszosan deportálja a budapesti zsidókat.⁴⁹

A németeket természetesen folyamatosan tájékoztatták a Jarosshoz és Reményi-Schnellerhez hasonlók a kormányzónak a zsidókérdésben elfoglalt álláspontjáról és más országos jelentőségű ügyekről. Hivatalosan azonban a magyar kormány kezdetben erősen köntörfalozott a deportálások leállítására vonatkozó döntés indoklásában. Sztójay úgy próbált manőverezni, hogy a magyar ipar sürgős munkaerő-szükségletére hivatkozott, mely főképp német érdekeket szolgál ki, s utalt rá, hogy nagy nyomást gyakoroltak Magyarországra a keresztény egyházak, a Nemzetközi Vöröskereszt, a Vatikán és a semleges országok.

Németország és a budapesti zsidók deportálása

A németek – mint előre látható volt – dühöngtek, amiért a magyarországi deportálásokat leállították. Kénytelenek voltak azonban ideológiai törekvésüket a tengelyhatalmak állandóan romló katonai helyzetéből adódó konkrét követelményeknek alárendelni. Magyarországnak a szövetségben való megtartása, katonai és természeti erőforrásainak teljes kiaknázása létfontosságú volt a németek számára.

Az SS-nek és magyar cinkosainak tervei szerint a budapesti zsidók deportálása igen fontos kérdés volt. Eredetileg tulajdonképpen Budapesten akarták elkezdni a deportálásokat; csak a vidékre való tömeges szökések-től és különösen a közeledő szovjet erőktől való félelem kényszerítette őket arra, hogy a főváros zsidótlanítását utoljára hagyják. A budapesti akció néhány részletéről május végén tájékoztatták Eberhard von Thadden, a német külügyminisztérium *Inland II.* osztályának zsidóügyi specialistáját. Budapesti újtjáról írt, már említett jelentésében von Thadden megjegyezte, hogy a deportálásra egynapos átfogó kampány keretében